

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

*Ένας λαός υφάνεται ύμνο
δελή πως δε φοβάται την
αλήθεια. — ΤΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φωνή-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΗΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 27 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 293

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά γεγονόματα (συνέχεια).

Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ. Το κοινωνικό μας ζήτημα — Οι σοσιαλιστάδες στους νατσιοναλιστές (τέλος).

ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ. Κριτικές αναποδιές. — 'Η Κερνία Κούκλα.

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ από την κλινική του κ. Φωκᾶ.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. Γελαδάρης (πρόλογος).

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τωρινά και Περσμένα — 'Οχλος και Λαός.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

(Πρόλογος)

«Σὺν Ἀλαφροήσκωτο»

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Απὸ τὴν εὐωδία τῆς γῆς ἀνέβουν μου τὰ στήθια
Σὰν τὰ πανιά τοῦ καραβιοῦ.

Λαχτάρα τοῦ δροσόβολου τοῦ φύλλου φτάνει ἐδῶ
Κι ἀρμονικὸς παλμὸς τοῦ εὐαῶνα
Θροεῖ στὶς κυματοῦσες ἀνεμοριπές.

ΕΒΑΛΑ

Μέρο τῆς γῆς μας πάρε τὴν προή μου.
Ἐλευθερία καὶ δύναμη ἀντρίζει τὴν ψυχὴ μου
Καὶ τὴ μεγάλη τῆς ζωῆς ἀνοίγει ἀνάβρα.
Μᾶς ἐρχεται ὁ χαρτωμένος ἀπὸ τὶς κορυφές.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Τραγοῦδια πλημυρίζουν τὰ στήθια μου βοή
Φερόμενα ἀπὸ τὰ δάση καὶ τὰ πλατεῖα νερά.
Θὰ φωτιστεῖ στὸν ἥλιο μου ἡ βορρὴν ψυχὴ σου
Καὶ τὰ πυρόχρονα μαλλιά θ' ἀστράφουν
Στὸ λαμπροφωτισμὰ του. Σὲ κατέχω ἀνέτρια
Στὸ φῶς μου, ὦ ἀδερφή μου ἀθέτρια
Τρικυμισμένη σου ἡ ζωὴ στὰ βόρια σου ταξείδια
Τώρα νὰ ζήσει, θέλω, στὶς κορυφές μου,
Θέλω μὰ προσενχὴ στὸ τοῦ μου νὰ γενῆς.

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Ὁ ἄφρος ἀπὸ τὰ κύματα οἱ ἀνέμους πέπλους ἀνεμίζε-
ται, καὶ ξεχύνεται στὴν πύλη, ὅτε ξεβγαίνει ἡ Ὠκεανίδα.

Βαθεῖα στὴς θάλασσας τὰ στήθια
Κοιμᾶται ὁ ἀντίλαλος τοῦ τραγουδιοῦ τῆς δημοφιλίας σας
Ἀκούτε τὴ φωνὴ μου ἀπὸ τὰ παραμύθια
Ποὺ διαλαλεῖ γιὰ τὴ χαρὰ τῆς συντροφικῆς σας.
Βόριο ταξίδι μ' ἔδειξε στὴν τρικυμία
Πλάι σας τώρα λαχταρῶ τοῦ πόνου μου τὰ κρῖνα,
Τὸ φωτεινὸ νὰ γείρω μου κεφάλι.

Χαρά, ποὺ δλόρηθ' στὸ καράβι σας Σειρήνα
Ἀρμάτωσεν ὁ νοῦς σας καὶ ἡ δρυμὴ.
Τώρα σὲ Ὀλέμπια πλώρα πλαγιάζει θεῖο κορμί.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Τραγὴ ζωὴ τοῦ τραγουδιοῦ σὲ ἀδράχνω.

ΕΒΑΛΑ

Ὡσὰν ἡλιοθερέμενα κοραλλόκλινα
Γέρω σου ἀπλώνω τὰ μαλλιά μου.
Σὰν αἱματένο ἔταν κισσὸ τὰ πόδια
Ὀλόχυντα στὸ δρυτὸ κορμί σου.
Ἐσὺ τὸ δρόμο μου ἐκοψες
Κι ἔδρασε χαλινάρι στὸ χαμό μου.
Στὰ Ψηλοβόρνα μου σήγησα
Τὸν ἥλιο σου ἐλαχτάρισα, καλέ μου,
Τὴν ξαναγέννησή μου ἐπίστεψα σὲ σένα.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Εἶχες στὴ φλέβα σου τὸ σπέρμα τοῦ χαμοῦ.
Νοστήληδες τὸν ἥλιο — ἐστὶς οὐρανὸς —
Τοῦ βέροντος σὺνέφου μὴν ζέμεις τὴ φοβέρα
Ὁ ἥλιος μου τὸ ἐσκόρπισε.
Στὰ ἑλληνικὰ ἀκρογιάλια
Τώρα θ' ἀστράφει ἡ φλόγα τῶν μαλλιών σου.
Ἀπὸ τὰ δάση μας εὐωδιασμένος πνέει ἀγέρας
Κι ἀπὸ τὰ λουλουδόσπαρτα λειβάδια,
Καὶ στὴν δρυμὴ του δλόγιομα φουσκάνουν τὰ πανιά
Σὰν πλούσια στήθια ποθερά.
Τὰ κύματα γιὰ ἰδέε!
Σὰν ἄλογα ποὺ ἐθέριεσαν στὰ βοσκοπεριβόλια
Τοῦ λόγγου μας, κι ὁρμοῦν στὴν ἀπαντή μας
Ἀφρόχυντα, κρουστογάλινα στοιχεῖα,
Ἀὐτὰ κι ἀναδράμουν νὰ μᾶς φέρουν τὸ ταχύτερο
Στὸ ποθητὸ ἀκρογιάλι.
Τάμα πανέμορφο κρατῶν
Παρθένες στὸ κεφάλι
Μὲ τὸ ὑπερούσιο τὸ κρασί
Γιομάτες ὀρειοσκάλιστες λαγῆνες.
Διάπλατα οἱ θύρες ἀνοιχτές
Μὲ τὶς θλιμμένες μάννες
Ποὺ ἀσπρὰ ντυμένες καρτεροῦν
Νὰ μὲ γαμπροστολίσουν.
Θυμητικὰ τῆς χώρας μου στὴν πανέμορστην ὥρα
Σὰν κύκνοι μοῦ ἀρμενίζουν στὴ γαλήνη
Πλέχει ἡ λαχτάρα μου μὲ μάνητα στὴν πλώρα
Τὴν ἀγκυλιά μου ἀπλώνω, καὶ ἡ φωνὴ μὲ ἀφίνει.
Νησιά μου ἐλαιοστεφάνωτα πλεγμένα μὲ τ' ἀμπέλια
Ἀράδα στήστε τὸ χορὸ στὰ πελαγίσια ἁλῶνια.
Τρέμουν οἱ λεπκοφύλλωσις στὸν ἥλιο, στ' ἀκρογιάλια
Καὶ στὰ κλωνιά μάννες καημὸ λαλοῦν τὰ χειλόδια,
Κι ἀπὸ τὸν εὐαῶνα μου μὲ ψαλίζουν τὰ τζιτζίκια
Ποὺ μὰ λαχτάρα δασυὴ ξεχνῶνουν ὡς τὰ φύκια.

ΕΒΑΛΑ

Στὸν τόπο πᾶμε ποὺ ἀργαλιὸς
Τοῦ γυρισμοῦ τὸν πέπλο υφάνει
Νὰ τ' ἀσυνέφιστα βουνὰ
Νὰ τὰ νησιά τ' ἀφροστεφανωμένα.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Τὰ στάχνα λάμπουν, χένεται
Ὡς τὸ γιολὸ μας, χουστὸ ὄρεμα.
Καὶ στὰ ἐλιοστάσια ἐθέμισαν οἱ θυμοῖς
Κι ἀπλώθηκαν τὰ μέτρα τους στὴ σιγάτα μας
Κι ἐδώδισαν τὶς ξάστερες ἀκρογιάλιες.

ΕΒΑΛΑ

Ἀκούω φωνές ἀνθρώπων
Ποὺ τραγουδοῦν στὴ στεριά
Καὶ πᾶν ψηλὰ κελαϊδιστές
Μὲ τὴν κορυδαλλίαν ἀντροπαυά.

ΓΕΛΑΔΑΡΗΣ

Ὁ θοῦρος πέφτει στὸ ἄραχνο ἀκρογιάλι
Μιάς ψυχῆς ποὺ τὴ δέρνει ἄγρια λαχτάρα
Σκούζουν φρικτὰ κοπάδι γέρω οἱ γλάροι
Ἀπὸ τῆς ἀχαρῆς Ὠρηᾶς τὸ ὄρατο κεφάλι.
Ἀπὸ τὸ γκρέμο πέφτει κάτον
Τὸ ἀθάνατο νερό, στὸν καταράχη,
Κι ὅσοι δινοῦν δρυμὰ νὰ πιοῦνε
Μὰ βρίσκουν τὴ λαχτάρα ἔρμον θανάτου.
Καὶ νὰ ὁ νεὺς κατεβαίνει ἀπὸ τὸ κύμα
Χτυπητὸς μὲ τὸ ἡλιότοξο στὸ φωτεινὸ κεφάλι,
Ποὺ ἀπὸ τὰ πελαγίσια βάρη ὡς ἀπὸ μνημα
Τῆς Ὠρηᾶς φέρνει τὴ ζωὴ στὸ Τραγικὸ ἀκρογιάλι.
Ἀστράφτει νοῦς πεντάμορφος στὸ πανηγύρι
Καὶ τὸ κοπάδι ποὺ ἔπανε νὰ ζεῖ ἀπὸ δίψα
Τώρα στὰ χεῖλια θὰ δεχτεῖ τὸ μαγικὸ κροστήρι,
Κι ἐστέρεψε ὁ χαμὸς καὶ τῆς χαρᾶς ἡ λείψα.
Σκίζω στὰ βάρη τὰ σκοτάδια τὰ νερένια
Κι ἀνεβαίνω στὸ φῶς νὰ τραγουδήσω
Ἐνα σκοπὸν ἀδερφικό, τραγοῦδια νεραϊδένια
Οἱ ἀδελφές μου λένε οἱ Νεροκόρες : «Γύρε πίσω !»
Ἀπὸ τὸ κύμα φεύγει μου ἡ φωνὴ καὶ πάει
Στὰ δάση ποὺ ἐλαλήσανε τὰ παραμύθια
Τὸν πόνο τοῦ χαμένου βασιλῆά τους.
Καὶ ἡ Νεροκόρη τώρα ἀναρωτᾶται
Στοῦ καραβιοῦ τὴν πρώτη ἀνεβασμένη.
«Ζὴ Βασιλῆας Ἀλέξανδρος ἀλήθεια ;»
Πέρα φωνὴ στὸν ξάστερο τὸ τοῦ τοῦ Γελαδάρη
Καὶ πλάι στὴ νεῖα ποὺ ἐπίστεψε στὸν πόνο του.
Ἐκεῖ ὁ καημὸς σου ἀντίλαλο γλυκεῖα μοιρὰ θὰ πάρει,
Κι ἐγὼ στὰ σιντεφένια βάρη
Σαλεύω τὸν παλιὸ σκοπὸ στὸ ἀξέπνητο κεφάλι
Τῆς τραγουδίστρας δημοφιλῆς παντοτινὰ ποὺ ἐχάθη.

ΕΒΑΛΑ

*Ακούω τὰ μύρα πού περνᾶν ταξιδεμένα.
*Έρχονται οἱ ἄδρες τοῦ νέου καλοκαιριοῦ καὶ πάνε
Με σκοποὺς κελαϊδίστους σὴν πατρίδα.
Τὰ πνεύματα πού ἐξήσανε σὴν χώρα πού ἀγαπᾶνε
Σ' ἓνα τραγοῦδι ὑψώνονται γιὰ σένα.

ΓΕΛΑΔΑΡΙΗΣ

Πλανεμένη φωνή πού με ποτίζεις ἥλιο
*Εὐένα ἀκούω μονάχα σὸν αἰθέρα,
Τάμα πανέμορφον κρατοῦν
Παρθένες σὸ κεφάλι,
Με τὸ ὑπερούσιο τὸ κρασί
Γιομάτες ὠραιουσκάλες λαγῆρες
Διάπλατα οἱ θύρες ἀνοιχτές
Με τίς θλιμμένες Μάννες
Ποῦ ἄσπρα ντυμένες καρτεροῦν
Νὰ με γαμπροστολίσουν.

ΕΒΑΛΑ

*Απὸ τ' ἀστέρια νιώθω τὴ φωνή σου
Νὰ κατεβαίνει δλότρεμη ἀπὸ φῶς,
Στὰ πύρινα μαλλιά μου τὸ κορμί σου
Λάμπει περιλομπένιος θησαυρός.
*Ἡ νέα λαχτάρα ἐσκήτισε σὸ νέο σκοπὸ
Καὶ νιώθω τὸ τραγοῦδι στὰ πέλαγα νὰ ἤχει,
Καὶ στὰ νησιά,—πού ἐτάραξαν τὸ χῶμα ποθερό,—
*Ἀπ' τὰ δαντεὰ χερσόμειστοι σταλάζουν οἱ καρποί.
*Ὡ, ἡ φωνή σου ἀκούω ψηλάθε ἀπὸ τίς ἄλλες
Ποῦ ἡχολογᾷ καὶ πάλε ξετρεχεὶ σὲς κορφές
Σὲς μεαντρένιες ρεματιές καὶ σὲς ὀβάλες.
Νὰ τὸ καρὰβι πλέχει σὴν ἀνθισμένη στράτα
Τὰ κύματα ἀναμείλουν ἡχούς, ὥσαν χορδές
Στὰ πέρινα ἀρμολογούμενες τῆς γῆς, αἰώνια λύρα.
—Τὸ αἰώνιο του τραγοῦδι ξανατονίζει ὁ ἥλιος—
Καὶ ἡ *Ὠρεα, νά, προβάλλει πρὸς τὴν ἀνατολή του
*Ἰδές, μᾶς χαιρετάει με σύγνεφο χερσὸ
Καὶ ἀπλώνει τὴ φωνή της σὸν κόσμο
Αἰωνιότητας σκοπὸ!

ΚΥΡΑ

*Ὁ Μέγας Πᾶν δὲν πέθανε!

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ*

ΟΙ «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΙΕΣ» ΣΤΟΥΣ «ΝΑΤΣΙΟΝΑΛΙΣΤΕΣ»

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα καὶ ἡ λογικὴ τῶν
δυὸ σπουδαιότερων ἀντιπάλων μας. Τὴ βαθύτητά
τους τὴ βλέπει καλὰ καθένας. Καὶ οἱ ἄλλοι δευτε-
ρεύοντες νατσιοναλιστές μας δὲ λὲν τίποτε σοβα-
ρότερο καὶ γυρνᾶν δλόγους στὰ ἴδια ἐπιχειρήματα
μὲ ἀδεξιότερο ὅμως τρόπο. Ἀπ' ὅλα αὐτὰ βλέπετε
ὅτι τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος, τὰ ἀξιώματά μας γιὰ
τὴν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας ἐν γένει, καὶ τῆς ἐλλη-
νικῆς ἐν μέρει, ἡ δὲν τὴν ἀγγίζουν καθόλου, ἡ τὸ
κάνουν μὲ τέτοιο ἀδέξιο τρόπο, πού εἶν' ἀδύνατο νὰ
ικανοποιήσῃ καὶ νὰ πείσῃ σοβαρὸ ἄνθρωπο. Καὶ ἐνῶ
παραδέχονται μαζί μας τὴ σπιῖλα τοῦ ρωμαϊκοῦ,
οὔτε τὰ δικὰ μας θεραπευτικὰ μέσα παραδέχονται,
οὔτε καὶ μᾶς δείχνουν ἄλλα καλύτερα δικὰ τους.
Πῶς μὲ τέτοιο σάπιο ὀλικὸ θὰ πραγματοποιηθοῦν τὰ
μεγάλα τους πατριωτικὰ σχέδια, αὐτὸ ἕνας Θεὸς
τὸ ξέρει. Καὶ νομίζω δὲν ἀδικῶ τοὺς ἀντιπάλους μου
λέγοντας ὅτι δὲ μᾶς δείχνουν μέσα γιὰ νὰ γιατρέ-
ψουμε τὴ σπιῖλα μας.

Τὰ «οἰκτικὰ ἐκπαιδευτικὰ σχέδια» τοῦ κ. Ραμᾶ -
κι ἂν ἀκόμα παραδεχτοῦμε μαζί του τὴν παντοδύ-
ναμιά τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τοῦ σχολείου—κανεὶς
πιστεύω δὲ θὰ τὰ πιστέψῃ σέ-ἐποχὴ μάλιστα, πού
οἱ «κυρίαρχοι πατέριοι» ζητᾶν καὶ σὸ Παρίσι ἀκό-
μη νὰ τιμωρήσουν τὸν ἀπροδότη Ψυχάρη. Πῶς δὲ
ὁ Ραμᾶς θὰ πείσῃ ἡ θάνατον τῶν «κυρίαρχων
πατέρων» νὰ παραδεχτοῦν τὰ σχέδιά του, αὐτὸ δὲ
μᾶς τὸ λέει. Ἐνῶ αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο καὶ
ἀπ' αὐτὸ ἐπρεπε νάρχισι. Φαντάζεται φαίνεται ὅτι
οἱ πατέριοι θὰ θελήσουν μόνοι τους ν' ἀνοίξουν τὰ
μάτια τοῦ λαοῦ! Ἡ οὐτοπία αὕτη τοῦ κ. Ραμᾶ
μοῦ θυμίζει τὴν ἀρελὴ πίστην τοῦ οὐτοπιστῆ ἸΟΥ-
ΡΙΕΡ πού περίμενε νὰ τοῦ φέρουν οἱ ἑκατομμυριοῦ
χοὶ τὰ πλοῦτά του, γιὰ νὰ τὰ μοιράσῃ εἰς τοὺς φτω-
χοὺς προλετάριους!

Στὴν ἴδια λογικὴ σκοντάβουν καὶ κείνοι πού
νομίζουν πῶς ἡ ζωντανὴ γλῶσσα θὰ γιατρέψῃ τὴ
σπιῖλα μας. Ἀφίνω πού ἡ «ψόφια γλῶσσα» δὲν εἶ-
ναι ἡ μόνη αἰτία τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ μόνο ἓνα ἀπὸ τὰ
ἀποτελέσματα ἄλλου βαθύτερου κακοῦ, μὰ καὶ ἂν
παραδεχτοῦμε ἀκόμη ὅτι αὕτη εἶναι ἡ κεντρικὴ αἰ-
τία τοῦ κακοῦ, καὶ πάλι τὸ ζήτημα δὲ λύεται κα-

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὸ 291 φύλλο.

θόλου, γιὰτὶ πρέπει νὰ ἀποδειχτῇ τὸ σπουδαιότε-
ρο: ποιά δύναμη θὰ ἀναγκάσῃ τοὺς «κυρίαρχους
πατέριους» νὰ παραδεχτοῦν τὴ ζωντανὴ γλῶσσα, ἀ-
φοῦ ὅστω καὶ κρίνουν καλὸ νὰ ὑπερασπίζονται φα-
νατικά τὴν ψόφια! Τὸ λαὸ—τὸ μόνο πού μπορού-
σε νὰ ἐπιβληθῇ στοὺς πατέριους—τὸν ἀποφεύγουν
ἀκριβῶς οἱ νατσιοναλιστές μας καὶ φοβοῦνται τὴν ἀ-
φύπνισι καὶ χειραφέτησιν του!

Τί ἄλλο λοιπὸν μένει; Βλέπετε τώρα ὁλοφάνε-
ρα τὴν οὐτοπία τῶν μέσων πού μᾶς προτείνουν οἱ να-
τσιοναλιστές μας; Ἀλλὰ δὲ θετικώτερα μέσχα ἀπ'
αὐτὰ πού ἀνάφερα δὲ θυμῶμαι νὰ μᾶς εἶπαν οἱ
ἀντίπαλοί μας.

Ἐπαναλαβόντω ἐνὸς οἱ νατσιοναλιστές μας
δὲν καταρρίψουν ὅλα μας τὰ ἐπιχειρήματα ἀπ' ἐνός,
καὶ δὲ μᾶς δείξουν ἀπ' ἐτέρου ὁρισμένα πρακτικὰ
μέσχα, μὲ τὰ ὁποῖα νὰ διορθώσουμε τὴν κοινωνία
μας, θὰ μένουν ἀνεδαφικοὶ οὐτοπιστές, ἀεροδατοῦν-
τες στὰ σύγνεφα! Παραβάτε μὲ τὰ ἀερολογήματά
τους τὸ δικὸ μας θετικὸ σύστημα, πού σὶ καθε-
τὶ πατὴρ σὶ στερεὸ ἔδαφος καὶ θὰ δῆτε ἀμείσως τὴν
ὑπεροχὴ τῶν σοσιαλιστῶν! Δὲν περὶσαν μῆνες
ἀπό τὸ ἀπό τὸν κηρύξαμε τίς ἰδέες μας καὶ ἡ ἐξέλιξη
ἐρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ πολλὰς ἀπ' αὐτές: Οἱ δη-
μοτικιστὰι ἀρχίζουν νὰ καταλαβαίνουν βαθειὰ τὴν
οὐτοπιστικὴν τακτικὴν καὶ τὸ ἀνεδαφικὸν τους, καὶ ἓνα
μέρος τους ἐτοιμάζεται νὰ γίνῃ θετικώτερο, ἐργαζό-
μενο πᾶν γιὰ τὸ λαὸ καὶ μὲ τὸ λαὸ! Ἐνῶ ἔωρὲ
προδευτικὰ καὶ ριζοσπαστικὰ στοιχεῖα, τῶν ὁποίων
τὴν ὑπαρξὴ ἀρνείται ὁ κ. Ραμᾶς, ἀρχισαν νὰ ξε-
φυτρώνουν ἀπὸ παντοῦ σὰ μανιτάρια. Οἱ ἐργάτες
μας ἀρχισαν νὰ κουνιῶνται, ἐτοιμάζον «πανεργατι-
κὸ συνέδριον» καὶ ἀναλαβαίνουν τὴν ἐπίσημον ἀγῶνα
μὲ τὴν φυλοκρατία τοῦ τόπου μας. Ἡ ἐφημερίδα
τους γράφεται σὲ ζωντανὴ γλῶσσα, σύμφωνα μὲ τὴν
πρόρρησίν μας: «μέλις οἱ ἐργάται ἀναλίσκουν τὸν
κοινωνικὸν ἀγῶνα, θὰ μεταχειριστοῦν τὴν ζωντανὴν
μητρικὴν γλῶσσαν καὶ μόνον αὐτήν».

Πέντε δέκα ἀκόμη ἐργατικὲς ἐφημερίδες μὲ ζων-
τανὴ γλῶσσα καὶ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας θὰ λυ-
θῇ εὐκόλῃ στὴν πράξιν, γιὰτὶ οἱ ἀστικὲς μας ἐφη-
μερίδες θάναγκαστοῦν τότε νὰ ἀπλοποιήσουν καὶ νὰ
ζωντανέψουν καὶ αὐτὲς τὴ γλῶσσαν τους, γιὰ νὰ μὴ
χάσουν τοὺς συνδρομητὰς τους! Κ' ἔτσι ἀπὸ ὀλικὸ
συμφένον καὶ ἀπ' τὴν ἀνάγκη τῆς ζωῆς θὰ λυθῇ σὲ
λίγα σχετικῶς χρόνις ἀπ' τὸ ἴδιον τὸ λαὸ μας τὸ
μεγάλον γλωσσικὸν ζήτημα, πού δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*)

§ 8

Τὰ τέλη τοῦ δέκατου ἑβδομοῦ αἰώνα.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ αἰώνα πού ἱστοροῦμε προ-
βαλανε περιστάτικα καὶ πρόσωπα πού μᾶς ξετυλί-
γουν τὸν ἐθνικὸν χαραχτήρα καὶ τὸ πλῆκισμά του
μὲ τρόπο πῶς διδαχτικὸ ἀπὸ χίλιες μελέτες. Ὡστε
ἂς μὴ θαρρέψῃ ὁ ἀναγνώστης πῶς δὲν ἔχει τὸ σκο-
πὸ τῆς ἡ κάπως πῶς περιστάτικα αὕτη περιγραφὴ
τους.

Σπουδαῖο χαραχτηριστικὸν αὐτῆς τῆς ἐποχῆς εἶ-

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὸ 291.

τανε, ὅχι πού ἔγινε πάλι σηκωμός, μὰ πού στάθη-
κε πῶς γενικός, καὶ σάμπως πῶς ἐθνικός ἀπὸ τοὺς
προηγουμένους. Ἐλεγε καὶ ἡλεχτιστήκανε οἱ πῶ-
τεροὶ μας ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη μὲ τὰ παρακινήματα
καὶ μὲ τὰ κατορθώματα τοῦ Μοροζίνη καὶ τῶ συμ-
μάχων του, ὅταν ἄξαφνα ἀρπάξανε Μοριά, Ἀττικὴν,
καὶ ἄλλες χώρες ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πὰ νὰ μὴν εἶταν
ὁ Μοροζίνης πού ἔχασε τὴν Κρήτη πρὸ μερικὰ χρό-
νια. Κι ὅχι νὰ πῆς πῶς σηκωθήκανε μονάχα Ἀρ-
ματωλοὶ καὶ δαμασκινοὶ πολεμιστὰδες, κατάντησε
νὰ τὸν ἀκολουθήσουν χιλιάδες ἀπὸ τὰ Ἐρτάνησα,
τοῦ Μανέτα ὁ καταδρομικός ὁ στόλος, τῆς Κερα-
λονιᾶς ὁ Δεσπότης μὲ λεγεῶνα ἱερέων κατόπι του,
ἐπειτα Μανιάτες, Πατρινοί, Καρυτινοί, ἀπὸ κάθε
μέρος τοῦ Μοριά ἐτρεχαν καὶ πολεμοῦσαν μὲ τοὺς
ψευτικούς ἐκείνους λευδρωτὰδες. Τὸ ἴδιον καὶ στὴ
Ρούμελη Ἀρματωλοὶ καὶ Δεσποτὰδες, — Βαλαφρί-
τες, Σπαθογιάννηδες, Σπανοὶ ἀπὸ τὴν μιὰ Φιλόθεοι,
Ἱερόθεοι καὶ Μακάριοι ἀπὸ τὴν ἄλλη—στὰ Σάλω-
να, στὴ Θήβα, στὴν Εὐβοίαν, πῆραν καταπῆδι τοὺς
Τούρκους, κυνηγοῦσαν Πασάδες, Ἀγάδες καὶ Σερα-
σκέρηδες, καὶ ἔφεραν ἀναστάτωση πού κλόνισε τὴ χῶ-
ρα βαθύτερα ἀπὸ τὰ περασμένα κινήματα.

Εἶτανε εἶδος Σταυροφορία. Εἶτανε ἡ πίκρη δια-

κόσω χρόνῳ μουσουλμανικῆς σκλαβιάς, καὶ ζητοῦσε
νὰ ξεχειλίσῃ, ἀδιάρκο πού θὰ τοὺς κατανοῦσε τέ-
τοιο ξεχειλίσμα. Ἀληθινὸ καὶ μελετημένο πατριω-
τικὸ αἶσθημα δὲ γίνεται νὰ τοὺς ὀδηγοῦσε, ἐπειδὴ
τί τόφορος νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν μιὰ φυλακὴ καὶ νὰ
πέφτουν στὴν ἄλλη! Ἀφίνα, καὶ τοὺς συνέπαιρνε
ἀπλή συμπάθεια μὲ τοὺς Χριστιανούς Βενετούς, καὶ
ἡ προπαγορικὴ ἀντιπάθεια μὲ τοὺς ἀντίχριστους
Τούρκους. Ἀλήθεια πῶς ὁ Μηνιάτης, στὴν περίφη-
μὴ τὴ Δέση πού ρητόρεψε τότες ἀπὸ τὴ Βενετία,
ἀναφέρει κατὶ καὶ γιὰ πατρίδα, κατὶ καὶ γιὰ Ἐλ-
λάδα. Ἡ Δέση ὅμως γινότανε στὴν Παναγία, καὶ
μόνον ἐθνικὸν ὄχτρον ἀναφέρει τὸ Μισοφύγαρο. Κι ὅχι
μονάχα ὁ ἴδιος φώναζε, παρὰ ἔλεγε πῶς ὅλοι οἱ Ἀ-
γιοὶ τῆς Χριστιανικῆς φωνάζανε δείχνοντας στὴν
σκληρότατην τυραννίδα τῶν ἀθίων Ἀγχερηνῶν. Αὐ-
τὰ βέβαια, καθὼς καὶ παρὰπάνω εἰπώθηκα, μπο-
ροῦνε νὰ χαραχτηριστοῦν εἶδος πατριωτισμός τῆς
ἐποχῆς. Ὁναστικὰ δὲν ἀνάρτησε μήτε ὁ Μηνιάτης,
μήτε τὸ ἔθνος μὲ τέτοια φρονήματα. Ἀνάρτησαν
ὅμως τρεῖς θανάσιμα καὶ ὁ Μηνιάτης καὶ τὸ ἔθνος.
Ξεχνώντας πῶς «σκληρότατη» τυραννία εἶταν καὶ ὁ
Βενετικὸς, καὶ πῶς ἄλλη τυραννία ἀπὸ «σκληρότα-
τη» δὲν ὑπάρχει.